

Злагода Ольга Валеріївна, старший
викладач кафедри оперативно-
розшукової діяльності НАВС, кандидат
юридичних наук

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ОСОБАМИ, ЯКІ УТРИМУЮТЬ ЗАРУЧНИКІВ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Тому держава зобов'язана захищати права, свободи і законні інтереси громадян різними способами, в тому числі кримінально-правовими.

Відомо, що захоплення заручників для України як і для всього світу є надзвичайно актуальною проблемою.

Останні події які відбуваються в нашій країні зі збільшенням злочинів, пов'язаних з незаконним позбавленням волі, викраденням людей та захопленням заручників, міцно ввійшли до нашого життя та стали повсякденною реальністю.

Найбільшого поширення набуває вчинення злочинів даної категорії з корисно-насильницьких мотивів, а саме з метою отримання викупу. При цьому заручниками можуть опинитись як конкретні особи, за яких будуть вимагати викуп, так і кожен громадянин, найчастіше - пасажир автобуса або літака, або відвідувач якоїсь установи. Слід виділити групу так званого ризику, тобто тих осіб, які в першу чергу можуть опинитися в заручниках. Статистика свідчить, що до таких осіб необхідно віднести власників різноманітних приватних установ, бізнесменів, політиків, інших заможних людей і членів їх сімей, пасажирів авіа- та автотранспорту, а також деякі інші категорії громадян.

Працівниками Національної поліції України та Служби безпеки України, як правило, виділяють чотири основні типи злочинців, що здійснюють захоплення заручників:

1) «душевно неврівноважені» особи - особи з депресивними порушеннями, особи антисоціальної направленості і особи з неадекватною реакцією;

2) злочинці, «що потрапили в пастку» у процесі здійснення злочину;

3) ув'язненні, що збунтувалися;

4) політичні терористи, які намагаються вирішити соціальні проблеми шляхом насильства або погрози насильством.

В теперішній час органи Національної поліції України приділяють багато уваги підвищенню своєї готовності до дій при захопленні заручників. Важливо, щоб кожний громадянин знав, як потрібно себе поводити в ситуаціях, якщо він опинився в заручниках.

Також, працівники оперативних підрозділів відпрацьовують тактику ведення переговорів зі злочинцями, співробітники повинні дотримуватися основних пріоритетів:

1. Збереження життя заручникам.

2. Арешт злочинців.

3. Повернення або збереження майна, власності, матеріальних цінностей [2, с. 22].

Ведення переговорів, на перший погляд, не є чимось дуже складним, однак це дуже важливий момент у заходах щодо звільнення заручника. Даний захід потребує спеціальної підготовки щодо тактики та методики їх проведення. Велике значення має те хто саме веде переговори, від результатів переговорів залежить подальший хід розвитку подій та проведення спеціальних заходів щодо звільнення заручника - їх силове або насильницьке вирішення. Переговори ведуть, як правило, заздалегідь підготовленні особи з числа співробітників оперативних підрозділів. Таких співробітників слід визначати заздалегідь на добровільній основі і забезпечувати їх спеціальну психологічну підготовку на предмет готовності до ведення переговорів.

Слід зазначити, особа яка веде переговори, повинна з'ясувати загальні вимоги злочинців і, по можливості, встановити обставини, які можуть сприяти звільненню заручників. До даної категорії обставин можна віднести

встановлення осіб заручників та злочинців, їх кількості, стану їхнього здоров'я, озброєння злочинців та інше.

Особа яка буде вести переговори повинна володіти певними якостями, а саме:

- вміння спокійно вести діалог зі злочинцями, аргументувати свої доводи й запевняти їх у необхідних рішеннях, не сперечатися зі співрозмовником;

- бути спостережливим, володіти гарною пам'яттю, мати досвід ведення ділових переговорів.

Підводячи підсумок, слід звернути увагу на те, що переговорщиками можуть бути як чоловіки, так і жінки. Проте у повсякденній діяльності вони повинні бути підготовлені до будь-яких можливих переговорів. Така підготовка полягає у вивченні основ ведення переговорів й можливих варіантів їх розвитку, основ психології поведінки злочинців та заручників, педагогіки та оперативно-розшукової діяльності.

Необхідно зазначити, що фізична, моральна та матеріальна шкода від цього злочину значною мірою залежит від професійної готовності працівників оперативних підрозділів до ведення переговорів з особами, які утримують заручників, а також підготовка методичних рекомендацій та іншого матеріалу полегшить роботу працівникам у даному напрямку роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р.//Відомості Верховної Ради України. 1996. - №30.

2. Хряк А.П., Васильєв В.Т. Деякі аспекти ведення переговорів із особами, які утримують заручників // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - Вип. -№ 20 - Харків. - 2002. С. 20-24.